

Галунько А. В.,
здобувач Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»

УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СЛУЖБИ ДІЛЬНИЧНИХ ОФІЦЕРІВ В УКРАЇНІ

IMPROVEMENT OF THE LEGISLATION IN THE FIELD OF ADMINISTRATIVE-LEGAL REGULATION OF THE SERVICE OF DISTRICT OFFICERS IN UKRAINE

У статті проаналізовано недоліки та прогалини в чинному законодавстві України у сфері адміністративно-правового регулювання служби дільничних офіцерів поліції. Зроблено пропозиції щодо можливих шляхів їх вирішення та вдосконалення законодавства, що стосується поліпшення адміністративної діяльності поліції, зокрема служби дільничних офіцерів поліції.

Ключові слова: адміністративна діяльність, адміністративно-правове регулювання, вдосконалення адміністративного законодавства, дільничний офіцер поліції, Національна поліція, норми адміністративного права.

В статье проанализированы недостатки и пробелы в действующем законодательстве Украины в сфере административно-правового регулирования службы участковых офицеров полиции. Сделаны предложения о возможных путях их решения и усовершенствования законодательства, касающегося улучшения административной деятельности полиции, в том числе службы участковых офицеров полиции.

Ключевые слова: административная деятельность, административно-правовое регулирование, совершенствование административного законодательства, участковый офицер полиции, Национальная полиция, нормы административного права.

The article analyzes the shortcomings and gaps in the current legislation of Ukraine in the field of administrative and legal regulation of the service of district police officers. Proposals have been made on possible ways of their solution and improvement of legislation concerning improvement of administrative activity of the police, including the services of district police officers.

Key words: administrative activity, administrative and legal regulation, improvement of administrative legislation, district police officer, National Police, norms of administrative law.

Постановка проблеми. Україна перебуває на шляху становлення як правова, демократична та європейська держава, що й зумовило необхідність проведення реформ у різноманітних сферах життєдіяльності країни. Особливу роль у ній відіграють органи правопорядку, до яких входить служба дільничних офіцерів поліції, оскільки їхня діяльність спрямована на забезпечення прав, свобод людини і громадянина, інтересів суспільства й держави, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки та порядку, а також надання поліцейських послуг відповідно до закону. Ефективність функціонування служби дільничних офіцерів поліції залежить від якості адміністративно-правового регулювання. Актуальність теми дослідження зумовлена впровадженням у чинне законодавство, яке регулює адміністративну діяльність поліцейських, нових поглядів і пропозицій щодо його вдосконалення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науково-теоретичне підґрунтя дослідження становлять роботи О.М. Бандурки, М.М. Бурбики, І.П. Голосніченка, А.П. Кармолицького, Ю.В. Корнєєва, М.Ф. Криштановича, В.В. Малікова, А.Ф. Мельника, О.Ю. Оболенського, В.В. Пахомова, А.М. Подоляки, О.Ю. Салманової, О.Ю. Синявської, А.А. Стародубцева, С.І. Чернова, М.Д. Шаргородського та інших науковців. Однак ці вчені торкалися цього питання лише опосередковано, досліджуючи інші, більш загальні чи спеціальні проблеми, тому наукові дослідження щодо вдосконалення законодавства у сфері адміністративно-правового

регулювання служби дільничних офіцерів поліції майже відсутні.

Мета статті – на основі теорії сучасного адміністративного права, аналізу відповідних нормативно-правових вітчизняних і зарубіжних актів, праць учених та інших джерел проаналізувати чинне законодавство у сфері адміністративно-правового регулювання служби дільничних офіцерів поліції.

Виклад основного матеріалу. Ефективність забезпечення службою дільничних офіцерів поліції прав і законних інтересів громадян та юридичних осіб, а також публічної безпеки й порядку залежить від стану адміністративно-правового регулювання в цій сфері.

Питання вдосконалення адміністративного законодавства у сфері регулювання діяльності органів внутрішніх справ неодноразово ставали предметом дослідження вітчизняних і зарубіжних учених. Наприклад, О.М. Капля справедливо зазначав, що для досягнення цілей, які стоять перед органами внутрішніх справ України, необхідне виконання таких умов: 1) створення правової бази, яка виражає волю суспільства щодо міліції; 2) організація управління з боку вищої центральної влади, а також органів місцевого самоврядування; 3) соціальна довіра; 4) укомплектованість особовим складом і наявність у нього здібностей, адекватних завданням, що вирішуються; 5) достатнє фінансування і забезпечення необхідними засобами озброєння, зв'язку, транспорту, криміналістичної техніки тощо. Всі ці зауваження можна вважати цілком справедливими й актуальними сьогодні [1].

Отже, у дослідженні ми спробуємо визначити основні недоліки та прогалини в законодавстві щодо регулювання адміністративної діяльності служби дільничних офіцерів поліції.

По-перше, у наказі МВС № 650 від 28 липня 2017 року «Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції» не визнанено поняття «дільничного офіцера поліції», тому ми пропонуємо дати таке визначення: «Дільничний офіцер поліції – це громадянин, який має відповідну освіту, відповідає вимогам статті 17 Закону України «Про Національну поліцію», закріплений наказом керівника територіального підрозділу поліції за поліцейською дільницю і наділений повноваженнями відповідно до чинного законодавства».

По-друге, до основних завдань дільничних офіцерів поліції, які визначені у вищевказаній Інструкції, необхідно внести такі доповнення:

1) у пункті 5 Інструкції зазначено, що дільничні офіцери поліції співпрацюють із групами реагування патрульної поліції щодо застосування превентивних заходів стосовно осіб, які схильні до вчинення правопорушень і перебувають на превентивних обліках поліції, але вказані групи діють виключно у районних центрах, а в обслуговування ДОП входять також обласні центри, на території яких діють працівники патрульної поліції, однак у вказаній пункт працівники цієї служби не включені, хоча вони безпосередньо несуть службу на території обласних центрів. Тому ми пропонуємо до вказаного пункту додати також пункт про співпрацю з працівниками патрульної поліції на території обласних центрів.

2) у пункті 6 зазначено, що дільничний офіцер поліції інформує чергову частину органу (підрозділу) поліції у разі отримання від населення відомостей про осіб, які мають наміри вчинити кримінальні правопорушення або їх учинили, розшукуваних злочинців, осіб, які зникли безвісти, але вказані дії розкриті не в повному обсязі та потребують уточнення, оскільки під час отримання інформації про безпосередню загрозу життю та здоров'ю громадян є випадки, коли зволікання може привести до тяжких наслідків. Ми вважаємо, що дільничний офіцер поліції повинен негайно вжити всіх заходів щодо захисту прав, життя і здоров'я громадян, а тільки потім повідомляти про подію, яка сталася, до чергової частини.

По-третє, відповідно до статті 18 Закону України «Про Національну поліцію» визначені основні обов'язки поліцейського, але відповідно до Інструкції, затвердженої наказом МВС № 650 від 28 липня 2017 року, випливає, що дільничний офіцер поліції зобов'язаний виконувати службові функції на закріплений за ним поліцейській дільниці в однострой з табельною вогнепальною зброєю, засобами зв'язку та спецзасобами, а визначені обов'язки в Інструкції відсутні. Отже, ми пропонуємо додати до Інструкції додаткові обов'язки дільничного офіцера поліції, які викласти в такій формі: «Дільничний офіцер поліції повинен знати територію поліцейської дільниці та повинен володіти інформацією, яка перебуває в контролально-наглядовій справі поліцейської

дільниці; постійно проводити роботу, спрямовану на збільшення рівня довіри населення, одночасно з цим дільничний офіцер поліції повинен знати осіб, які перебувають на превентивному обліку та проживають на території, що за ним закріплена, та систематично здійснювати їх перевірку з метою запобігання вчиненню цими громадянами повторних правопорушень. А також дільничний офіцер поліції виконує інші обов'язки відповідно до норм чинного законодавства, що регулює діяльність Національної поліції України.

По-четверте, аналізуючи функції (напрями) діяльності дільничних офіцерів поліції, які визначені в Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції, зауважимо, що:

1) у пункті 8 зазначено, що дільничний офіцер поліції вживає заходів для запобігання вчиненню насильства в сім'ї та його припинення, але 7 грудня 2017 року був прийнятий Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» № 2229-VIII, у зв'язку з чим визначення «насильство у сім'ї» було змінено на «домашнє насильство», тому вважаємо, що до вищезазначеної Інструкції необхідно внести зміни або зробити посилання на зазначений Закон.

По-п'яте, вважаємо, що до прав дільничних офіцерів, які визначені наказом МВС № 650 від 28 липня 2017 року «Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції», необхідно внести таке доповнення, а саме – до пункту 3 розділу 2 Інструкції додати права щодо здійснення превентивних поліцейських заходів, спрямованих на перевірку та контроль за особами, які вчиняли домашнє насилля, та осіб, щодо яких судом обрано запобіжний захід у вигляді домашнього арешту.

По-шосте, засоби діяльності дільничних офіцерів поліції також потребують удосконалення, до яких зараховуємо їх матеріально-технічне забезпечення, надання службового житла на території поліцейської дільниці, надання службового транспорту та вирішення питання щодо достатнього грошового забезпечення. Пріоритетним шляхом розкриття проблеми матеріально-технічного забезпечення діяльності дільничних офіцерів поліції в Україні є те, що здебільшого дільничні офіцери поліції під час здійснення своїх службових повноважень за власні кошти купують канцелярські приладдя, офісний папір і користуються власною оргтехнікою, що може призводити до корупційних правопорушень із боку поліцейських. А також відповідно до розділу 7 Інструкції, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ № 650 від 28 липня 2017 року, визначено, що у разі необхідності дільничним офіцерам поліції для належного виконання службових обов'язків надаються службові приміщення (поліцейська станція) в межах визначеної поліцейської дільниці, яка забезпечується необхідною оргтехнікою та витратними матеріалами до неї, можливістю формувати та користуватися базами даних, що входять до єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх

справ, мережею Інтернет, сейфом для зберігання службової документації, стаціонарними засобами зв'язку та спеціальними засобами індивідуального захисту. Але у вказаній Інструкції відсутнє врегулювання питання щодо забезпечення матеріально-технічними засобами дільничних офіцерів поліції, які несуть службу на території поліцейських дільниць, де відсутні поліцейські станції, тому пропонуємо внести відповідні доповнення до цього пункту.

Окрім того, в тому ж розділі Інструкції встановлено, що дільничні офіцери поліції повинні забезпечуватися службовим автотранспортом, однак у сучасних реаліях дільничні офіцери поліції здебільшого ним не забезпечені та для здійснення своїх службових повноважень деякі з них користуються власним автотранспортом. Особливо це спостерігається у сільській місцевості, тому вважаємо за необхідність внесення змін до вищезазначененої Інструкції щодо визначення порядку використання дільничним офіцером поліції власного автотранспорту та забезпечення його паливно-мастильними матеріалами.

Також у пункті 5 статті 96 Закону України «Про Національну поліцію» вказано, що керівники органів поліції мають право виплачувати компенсацію за винайм у розмірі та порядку, що визначаються Кабінетом Міністрів України, поліцейським, які не мають власного житла в населеному пункті, де вони проходять службу і винаймають житло на підставі договору житлового найму. Однак велика кількість поліцейських, зокрема дільничні, відповідно до норм цього Закону не може отримувати компенсацію і їхні права порушуються. Тому ми пропонуємо додати до зазначеного пункту те, що поліцейські, які проходять службу на території міст, також мають отримувати компенсацію за винайм житла.

По-сьоме, Законом України «Про Національну поліцію», прийнятого 2 липня 2015 року, визначено, що поліцейський на засадах партнерства взаємодіє

з населенням, органами державної влади та місцевого самоврядування. Відповідно до цього ж Закону нововведенням є те, що між населенням, територіальними громадами, громадськими об'єднаннями та поліцією на партнерських засадах проходить взаємодія, яка підтримується на державному рівні. Тобто під час виконання покладених на поліцію завдань, спрямованих на забезпечення охорони прав і свобод громадян, підтримання публічної безпеки і порядку, протидії вчиненню правопорушень працівник поліції має дотримуватися стратегії, яка запозичена в США та називається “community policing”. Її суть полягає у налагодженні партнерських відносин між населенням, місцевою владою та поліцією, де кожен учасник усвідомлює відповідальність за безпеку, при цьому поліція діє акцентуючи увагу на окремих потребах громадян і стає невід’ємною частиною громади, разом із нею підтримує безпечне соціальне середовище. Тому ми пропонуємо додати до статті 5 Закону України «Про Національну поліцію» та розділу 3 Інструкції, затвердженої наказом МВС № 650 від 28 липня 2017 року, пункти, де буде запроваджена в діяльність поліції вказана стратегія на законодавчому рівні.

Висновки. Отже, під час дослідження ми з'ясували, що є такі недоліки та прогалини адміністративно-правового регулювання служби дільничних офіцерів поліції, а саме: 1) відсутність на законодавчому рівні визначення категорії «дільничний офіцер поліції»; 2) неврегульованість окремих питань у сфері матеріально-технічного забезпечення поліцейських; 3) недосконалість деяких норм закону, що визначає основні обов'язки, функції та права дільничних офіцерів поліції; 4) відсутність у Законі України «Про Національну поліцію» та наказі Міністерства внутрішніх справ «Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції» питання щодо стратегії “community policing”. Також нами були внесено пропозиції щодо їх вирішення тощо.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Батраченко О.В. Адміністративно-правові засади діяльності Національної поліції України щодо забезпечення публічної безпеки і порядку: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07. Суми, 2017. 218 с.
2. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 р. № 580. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
3. Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 28 липня 2017 р. № 650. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17>.
4. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19>.